		
<input type="text" value="Пошук..."/>								
НОВИНИ	КОНФЛІКТИ	ПОЗИЦІЯ	ДУМКА	ПОДІЇ	ВІЙНА	ВІДЕО	БЛОГИ	

Головна > Статті > Позиція > Рівне > Загибель президента Ірану Райсі, боротьба за владу та "іранське питання"

Загибель президента Ірану Райсі, боротьба за владу та “іранське питання”

[Читати на руськом](#)

Загибель президента Ірану Райсі, боротьба за владу та "іранське питання"

Загибель іранського президента дає привід поговорити про політичну систему, а також про долю цієї країни.

Думаю, ви помітили наскільки Іран в останні роки активізував свою роль у підпаленні регіону - і розширив підтримку режиму Асада, і Хезболли, і хуситів. Допомога Росії у війні проти України теж висується у цю політику.

Режим і до того був доволі агресивним, але зараз "експорт революції" набирає обертів і смерть Райсі цього не змінить. Бо головне завдання всього цього - збереження режиму в процесі боротьби за владу. Точніше - за посаду рахбара, Верховного лідера Ірану, яка зараз активно розгортається. Справа в тому, що Алі Хаменеї 85 років і його здоров'я давно перебуває в доволі сумнівному стані.

Передача фактичної верхньої влади для таких режимів як іранський - це момент екзистенційного ризику. Адже авторитет Хаменеї лишається дуже високим, і для багатьох діячів режиму він реальний релігійний лідер, через якого з іранцями говорить Аллах. Сам Хаменеї заявив, що відчув 20 років тому що через нього говорить особисто Бог. Це єресь для традиційного ісламу будь-якого напрямку, але ніхто в Ірані не наважився відкрито заперечити йому це твердження.

Але всі ми смертні. Тому Хаменеї як відповідальний лідер революції (кек) давно працює над наступником. Хоча публічне обговорення питання "наступника" є табу.

Тут давайте зробимо крок у бік і я дам базу про політичну систему Ірану і її стан на поточний момент. Коли ми розмірковуємо про будь-які події в Ірані, треба пам'ятати що політичний устрій Ірану має свою дуже виразну специфіку. Іран - це ісламська республіка, заснована на дуже чіткій ідеологічній концепції - віляят аль-факіх аль-муглак.

Якщо говорити дуже коротко, то це політична доктрина шіїтського ісламу, яка заснована на вірі, що керівництво шіитами має належати ісламському духовенству - факіхам (богословам - законознавцям) і муджтахідам (найбільшим авторитетам серед факіхів). Причому повноваження факіха розповсюджуються на всі суспільні сфери - управління державою, суд, міжнародна політика і те, що ви робите у власній спальні. Ісламська республіка має захищати іслам до моменту, поки їх пророк - імам Махді - не з'явиться знову і не встановить справедливості у світі. Ті хто дивився чи читав "Дюну" тут мають заволати вголос.

Вся політична дискусія у керівництві Ірану переважно йде навколо дуалістичної дискусії "реформістів" і "традиціоналістів". Перші (це все дуже спрощено) виступають за більш помірковану політику і всередині, і ззовні. Другі - які зараз домінують - навпаки. Фактично "традиціоналісти" виступають за радянську концепцію "експорту революції" - тільки не соціалістичної, а ісламської.

У такій системі влади президент країни лише ТОП-1 політичний менеджер у справжніх керівників країни. Справжніми керівниками є духовні отці, і головний з них - рахбар (лідер революції), або Вищий керівник Ірану. Рахбар має право видавати фетви щодо трактувань ісламського права, фактично керує кількома "консультативними" органами, які визначають політичну і соціальну реальність країни і є головнокомандувачем всіх силових структур. Саме він визначає основні аспекти внутрішньої і зовнішньої політики, законодавчої, виконавчої і судової влади. При цьому він спирається на складну систему консультативних органів і організацій, які забезпечують його авторитет духовного лідера.

Роль президента, як і інших світських інституцій в такій системі влади - брати на себе керівництво політичним курсом, а також "коригувати" його відповідно до суспільних настроїв, зовнішньої та внутрішньої кон'юнктури. Іноді навіть виступаючи інструментом каналізації суспільних настроїв. За влади поточного рахбара - Хаменеї - Вищий керівник перебрав на себе значну частину повноважень президента. Зробивши світську владу ще більш залежної від духовної.

При цьому у Ірані існує і партії, і президенти. Але всі вони мають отримати схвалення від Ради вартових конституції, яка "охороняє" цінності революції".

Повертаємось до головної теми. До боротьби за владу.

Наскільки ми можемо розуміти, для Хаменеї дуже важливо щоб новий лідер поєднував його унікальних релігійний консерватизм і політичну владу з великою увагою до наукового прогресу і розвитку економіки.

Посаду президента в часи його правління могли займати люди з доволі різними поглядами і політикою в рамках заданих правил. Так, з 2005 до 2013 президентом Ірану був цивільний інженер Махмуд Ахмадінежад, впертий антиамериканіст. Після масових заворушень 2011 року на фоні подій "арабської весни" 2013 перемогу здобув центрист Хассан Рухані. Він першим з президентів республіканського періоду провів розмову з президентом США, Рухані налаштований на зниження напруги в регіоні і саме за його правління сталася ядерна угода з США - зняття санкцій в обмін на згортання ядерної програми.

Але чергова хвиля протестів 2018-2019 року, де вперше за 40 років протестувальники крім смерті цивільного правителя (Рухані) вимагали усунення від влади і "справжнього диктатора", а також події на зовнішньому контурі створювали загрозу для всього режиму ісламської республіки. Що неминуче штовхало режим до консервації і підвищення агресивності.

Раїсі, консерватора і прихильника "жорсткого курсу", називали одним із головних претендентів на те, щоб змінити Алі Хаменеї на посаді верхнього лідера. Точніше, одним з двох. Але про то нижче. Хаменеї призначив Раїсі на посаду очільника судової системи 2019 року і підтримав його на президентських виборах у серпні 2021. На вибори 2021 року Рада вартових конституції не допустила інших популярних кандидатів і жодного реформіста.

Його перемозі сприяла і позиція Корпусу вартових ісламської революції (КВІР), які гармонійно поєднують в собі елементи військової поліції, штурмовиків - хунвейбінів і "комінтерну" ісламської революції. Це обрання посилює політичну владу і радикально консервативного крила духовенства, і владу КВІР.

Той, хто змінить Хаменеї, стане найвищим арбітром з питань внутрішньої та зовнішньої політики та оборони, формуючи майбутнє режиму і його зовнішній курс.

Коротке президентство Райсі стало тим, до чого давно прагнув Хаменеї, - повним втіленням його зовнішнього і внутрішнього курсу. Плюс створило непогані передумови для відносно безпечної передачі влади.

У березні іранці (за рекордно низької явки) обрали на 8 років нову Асамблею експертів, яка буде обирати нового лїреда, коли Хаменеї помре. Саме цьому скликанню Асамблеї, ймовірно, доведеться обирати нового лідера країни. Після виборів Асамблея складаться майже виключно з ультраконсервативних священнослужителів, для яких Раїсі був "своїм", реформістів та поміркованих там залишилося менше десятка з 88 членів. Колишньому президенту Рухані, про якого ми писали вище, взагалі не дозволили балотуватися. Хоча він входив до Асамблеї з 1999 року.

Окрім того, саме зараз Верховний лідер зосередив у своїх руках всю владу над політикою, звівши президента до ранга технічного виконавця. Це стосується і внутрішнього, і зовнішнього курсу. Саме Верховний лідер санкціонував нещодавнє рішення Ірану запустити сотні безпілотників і ракет по Ізраїлю у відповідь на ймовірну атаку Ізраїлю на його консульство в Сирії — цей крок продемонстрував його готовність Ірану на ризик, щоб позиціонувати себе як лідера, готового протистояти Ізраїлю та ризикувати втручанням США.

Але вся ця концентрація влади і пошук наступника серед найбільш своїх не зменшує ризиків для режиму, яких керівництво Ірану намагається уникнути. Консервація режиму має дозволити уникнути внутрішньовидової боротьби, яка може дати можливість іранському суспільству завдати сильного удару по режиму. Ну, так багато диктаторів розмірковували, але працює це не завжди. Точніше - майже ніколи не працює.

Тепер ісламське духовенство більше не терпить політичних лідерів, які могли б спираючись на особисту популярність, кинути виклик авторитету аятолл. Тепер всі політичні лідери мають бути віддані ідеології і жорсткій риториці на 100%.

Старий поділ на реформістів і консерваторів намагаються трансформувати у "відданих революціонерів" і ревізіоністів. Простір для людей, які мають погляди, відмінні від поглядів вищого лідера та його оточення, обмежений.

Хоча формально лідера Ірану обирає Асамблея, на майбутнє обрання лідеру Ірану впливатиме більш широке коло сил:

1. Власне, впливові священнослужителі з Асамблеї, яким, щоправда, буде заважати їх вік - там багатьом або за 80, або навіть за 90. Покійний Раїсі, до речі, був заступником її голови за сумісництвом.

2. Світські інститути і угруповання, які вкоринили свій вплив на важливі сектори життя суспільства - економіку, наприклад. Там взагалі все нагадує старий добрий олігархічний феодалізм, зростання владних інституцій з впливовими кланами. Найбільш потужні угруповання представляють нафтовидобуток (РАПТОВО), фінансовий сектор, органи внутрішньої безпеки та правопорядку.

3. КВІР, який значно розширив свій вплив за останні 10-15 років, перетворившись з особистої гвардії Хаменеї у важливого гравця у військових, соціальних і зовнішніх питаннях. Зараз це своєрідна "держава в державі".

Всередині цих груп існує жорстке суперництво. Економічні угруповання, наприклад, допомагали відновлення ядерної угоди з США через її економічну доцільність. Але це б суперечило інтересам КВІР і радикалів. При цьому молоде покоління радикалів намагається посунути старе.

Живий Раїсі був найкращим гарантом, що зміна Верховного лідера не змінить нічого за суттю і політичні процеси боротьби за владу триватимуть як зараз. При цьому існує думка, що президентство однодумця Хаменеї навіть у дрібницях було пасткою супротивників жорсткої лінії: в той час, коли країна стикається з численними викликами, провал Раїсі на посаді може завдати його сходженню на керівну посаду. І країна реально отримала за 3 роки рекордну інфляцію, девальвацію валюти і купу нових проблем з економікою.

Тепер найбільш бажаним наступником для консерваторів є син Хаменеї Моджтаб, тісно пов'язаний з КВІР. Ще під час переобрання Ахмадінежада на другий термін 2009 в Ірані запалали масові протести через побоювання, що обрання Махмуда може бути елементом просування Моджтаба на посаду наступника батька.

Зараз найбільшою загрозою для режиму залишаються не США чи Ізраїль, а прості іранці. Тому режим продовжує хвилювати економічна стабільність. Тому, навіть атакуючи Ізраїль ракетами та БЛА, Іран робив це так, щоб уникнути приводу для великої війни, яка може дестабілізувати ситуацію.

Громадські протести і заворушення спалахують в Ірані все частіше. 2019 іранці протестували проти підвищення цін на бензин. 2022 року тривалі протести відбулися після смерті 22-річної Махси Аміні під вартою в поліції за нібито недотримання обов'язкового ісламського хіджабу. Сукупно загинуло не менше 600 людей. Масові вбивства дозволили втримати ситуацію під контролем, але не знизили рівня напруги у суспільстві.

Під час протестів 2022 року іранці зосередили свою агресію на Хаменеї, КВІР, а також на духовенстві, іноді зриваючи тюрбани на вулицях. Хоча режим має мільйони прихильників, для багатьох освічених молодих іранців концепція вищого лідера, який визначає всі аспекти їхнього життя, не матиме сенсу, якщо цей лідер не розпочне широкі реформи.

Відсутність альтернативи може спровокувати додаткову внутрішню боротьбу між консерваторами за вплив на наступного рахбара і призвести до додаткової консервації та формування несистемної опозиції. Що може прискорити динаміку процесів всередині суспільства та режиму. Тоді громадська опозиція, яка похитнула режим 2022, може взяти реванш і усунути режим. На що і сподіваємося.

Юрій Богданов, опубліковано в телеграм-каналі автора

Теги: [КСРІР](#) [Райсі Ебрахім](#) [Іран](#) [Ірані](#)

Олексій Дем'яненко

РЕДАКТОР СТРИЖКА НОВИН

21 травня 2024 г., 14:21

Переглядів: 2040

Коментарів: 0

Роздрукувати

Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Головна	Новини	Конфлікти	Позиція	Думка	Події	Війна	
Про нас	Рейдерство	Політика	Коментарі	Політика			
Статті	Корупція	Корпоративні конфлікти	Рівне	Економіка	Відео	Блоги	
Архів	Економіка	кримінал					
Закони	Новини світу						
Контакти							

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Реклама на сайті • Наш партнер

Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Жі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

 Facebook

 Twitter

 YouTube

 RSS-підписка

 Email-розсилка

 Мобільна версія

Теги новин

COVID-19

агресія Росії

Атака

Війна

Война

вСУ

Вторженіє

Дональд Трамп

Донбас

ДПТ

Зеленський

ЗСУ

Київ

коронавірус

Корупція

Напад Росії на Україну

Нападеніє

Росії на Україну

окупанти

Порошенко

Путін

Росія

Россія

свє США

Україна

Україна ЧП

Епідемія

коронавіруса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

Так, повністю зможе

Частково зможе, але не відразу

Ні, не зможе

Це залежить від дій інших сторін

Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування

Показати всі опитування на сайті